جوان ۱۲ | روزنامه جوان | شماره ۶۷۱۴ | یک‌شنبه ۱۴ اسفند ۱۴۰۱ | ۱۲ شعبان ۱۴۴۴
واکاوی
اقتصاد
سرویس اقتصادی ۸۸۴۹۸۴۲۳

وحید عظیم‌نیا
پرونده
اقتصاد سیاسی

«جوان» سیاست ارزی دولت و نااطمینانی‌های بازار ارز را واکاوی می‌کند

رانت تفاوت قیمت‌های ارز همچنان میهمان اقتصاد ایران

به رسمیت شناختن قیمت دلار در کانال‌های بالای ۴۰ هزار تومان به معنای تداوم رانت تفاوت قیمت بازار آزاد با سامانه نیماست

ارز مشخصاً دلار سال‌هاست لنگر اقتصاد ایران شده و شاید به دلیل وابستگی شدید اقتصاد به نفت، تاکنون برای این عارضه چاره‌جویی نشده است. به همین سبب ابزار خوبی برای گرفتن نبض اقتصاد کشورمان در دست رقباست و طبعاً در جنگ اقتصادی از این ابزار چشم‌پوشی نمی‌کنند. البته بر تری دلار صرفاً در قبال ریال مطرح نبوده بلکه درباره سایر پول‌ها هم کم‌وبیش رویه همین است اما وجه تمایز ما با غالب کشورها آن است که دشمنی به کینه‌توزی امریکا و البته زخم‌خورده از استقلال‌خواهی ملت ما ندارند. امریکا که در طول جنگ جهانی دوم، تأمین کننده نیاز کشورهای درگیر جنگ بود، توانست با خارج کردن طلاهای این کشورها در ازای تأمین نیازهای آنها، پشتوانه قابل قبولی برای دلار ایجاد کند و برای سال‌های متمادی و حتی تا عصر کنونی، اروپا را وابسته خود کند و این وابستگی را به دیگر کشورها نیز انتقال دهد. البته در یک دوره‌ای یکی از رؤسای جمهور فرانسه متوجه این فریب امریکا شد که دلار به اندازه کافی پشتوانه طلا ندارد و نباید تا این حد مورد استفاده کشورهای مختلف قرار گیرد ولی بازهم این امریکا بود که به لطایف‌الحیلی بر تری دلار را تاکنون حفظ کرده و به واسطه آن، هژمونی خود را به دیگر کشورها غالب کند. بنابر این امریکا از تجربه جنگ جهانی دوم دریافت که با ایجاد درگیری در جاهای مختلف دنیا و به جان هم انداختن افراد، می‌تواند به انباشت اقتصادی خود اقدام کند و این رویه تاکنون ادامه داشته است. خانم «نائومی کلاین» در کتاب «دکترین شوک؛ ظهور سرمایه‌داری فاجعه» نیز به خوبی تشریح کرده است که چگونه نئولیبرالیسم با ایجاد جنگ و خشونت و بحران، سود اقتصادی می‌برود. از این جهت بحران‌زایی و تنش‌آفرینی ستون سیاست خارجی امریکا به شمار می‌رود و این رویه را در قبال کشورمان به کرات انجام داده است از کودتا علیه دولت ملی محمدمصدق تا ایجاد دو قطبی در فضای سیاسی داخلی از جمله در فتنه ۸۸ و آشوب‌های بعدی.

■ تشدید شکاف ارز نیمایی با بازار آزاد

طبعاً در جنگ اقتصادی که یک طرف آن امریکاست، دولت باید با تدبیر بیشتری نسبت به حکمرانی در حوزه اقتصادی همت بگمارد. مع‌الأسف تغییرات مداوم سیاست‌های ارزی بانک مرکزی به نمادی برای بی‌ثباتی اقتصادی و ناتوانی دولت برای کنترل بازار تبدیل شده است و حاکی از تشتت آرا و اتخاذ تصمیمات آنی در تیم اقتصادی دولت است. تداوم این رویه برای کسانی که منتظر ضربه به جمهوری اسلامی ایران هستند، یک فرصت مناسب است و باید مانع از آن شد. محمدرضا فرزین بلافاصله بعد از انتصاب به ریاست کل بانک مرکزی سیاست‌های جدید ارزی کشور را بر پایه ۱- تثبیت نرخ نیما روی ۲۸هزار و ۵۰۰ تومان و تخصیص کامل تقاضای واردات کالاهای سرمایه‌ای واسطه‌ای و اساسی با این نرخ در طول یک سال آینده و ۲- تأمین تقاضای غیر بازرگانی از طریق سامانه جدید مبادله‌ای اعلام کرد و معاون اول رئیس‌جمهور هم سیاست تثبیت نرخ سامانه نیما را برای دو سال آینده به عنوان راهبرد قطعی دولت اعلام کرد. در فاصله کوتاهی این موضوع با واکنش منفی وزیر امور اقتصادی روبه‌رو شد و با جایگزینی واژه ثبات نرخ به جای تثبیت نرخ سامانه نیما، نشان داد که تیم اقتصادی دولت در خصوص سیاست ارزی به جمع‌بندی واحدی نرسیده است.

در شرایطی نرخ سامانه نیما روی ۲۸هزار و ۵۰۰تومان تثبیت شد که نرخ بازار آزاد در کانال ۴۲ هزار تومان قرار داشت و سیاستگذار انتظار داشت که قیمت‌ها در بازار آزاد به سمت نرخ مرجع سامانه نیما حرکت کند. این در حالی است که بعد از حدود یک ماه از شروع مداخله دولت در بازار آزاد از طریق نظام عرضه حراج هلندی قیمت دلار از مرز ۵۵ هزار تومان عبور کرد و فاصله آن با نرخ سامانه نیما به ۲۷ هزار تومان رسیده است لازم به ذکر است که در زمان حذف ارز ترجیحی ۴۲۰۰ تومانی در اردیبهشت فاصله آن با نرخ بازار آزاد ۲۴ هزار تومان بود.

■ تفاوت سامانه نیما با ارز ترجیحی ۴۲۰۰ تومانی

ارز ترجیحی ۴۲۰۰ تومانی در اردیبهشت سال ۹۷ و در زمان شروع موج فزآینده رشد نرخ ارز بازار آزاد و با هدف حمایت از اقشار آسیب‌پذیر برای کنترل قیمت کالاهای مصرفی به عنوان لنگر تورمی ایجاد شد که به مرور و با حذف اقلام مشمول محدود به پنج قلم کالای اساسی و دارو شد و منابع آن از طریق صادرات نفت، ذخایر بانک مرکزی و بازار آزاد تأمین می‌شد. براساس صحبت‌های فرزین، رئیس کل بانک مرکزی در اولین روز انتصاب در ابتدای دی ماه سامانه نیما به عنوان مرجع تأمین ارز کالاهای وارداتی و خدماتی با نرخ ثابت ۲۸هزار و ۵۰۰تومان تعیین شد و این نرخ را قیمت واقعی دلار در اقتصاد ایران اعلام کرد و قرار بود تا ارز این سامانه از طریق صادرات پتروشیمی، کامودیتی‌ها و برخی از صادرات اقلام عمده تأمین شود. به فاصله کمتر از دو ماه از اجرای این بسته سیاستی بانک مرکزی با عقب‌نشینی آشکار از اصول آن تخصیص ارز در سامانه نیما را به همان کالاهای اساسی و دارو (فروردین ماه) محدود کرد که از طریق منابع حاصل از صادرات نفت تأمین خواهد شد که عملاً باز تولید رسمی ارز ترجیحی در نرخ ۲۸هزار و ۵۰۰ تومان است.

■ به روزرسانی بسته سیاست ارزی دولت

همزمان دولت با تغییرات قابل توجه بسته سیاست ارزی خود را به روز کرد: ۱- حذف کامل تخصیص ارز براساس کد ملی. یک بار در ابتدای دوره صالح آبادی هم تجربه شده بود که با کاهش عرضه اسکناس به بازار آزاد به رشد نرخ ارز منجر شده بود این سیاست بعد از گذشت کمتر از یک هفته، لغو و به صرافی‌ها مجوز عرضه ۵ هزار یورو به ازای هر کارت ملی صادر شد.

۲- اجرای پیمان سپاری صددرصدی ارزهای صادراتی احتمالاً صادرکنندگان عمده

۳- کشف قیمت به صورت روزانه در بازار مبادله ارز و طلا که احتمالاً در نهایت به سه نرخ دستوری متفاوت برای صادرکنندگان، کامودیتی صادرکنندگان خرد و تقاضای خدماتی منتهی خواهد شد

۴- حذف قیمت دلار توافقی که مجدداً با مجوز به صرافی‌ها برای خرید و فروش به قیمت حاشیه بازار به شرایط قبلی بازگشت

۵- قرار گرفتن هرگونه معامله ارزی به جز دو سامانه نیما و مبادله ذیل قاچاق ارز

■ تبعات تداوم ثبات نرخ سامانه نیما

در شرایطی که قیمت تعادلی دلار به کانال ۴۰ تا ۴۲هزار تومان افزایش پیدا کرده است، سیاست جدید بانک مرکزی برای عرضه دلار نیمایی در نرخ ثابت ۲۸هزار و ۵۰۰تومان در کنار به رسمیت شناختن قیمت بازار آزاد برای تقاضاهای غیر تجاری با ابهام مواجه است و این موضوع به یکی از مهم‌ترین نااطمینانی‌ها در بازار ارز تبدیل شده است.

به نظر می‌رسد که بانک مرکزی قیمت دلار در کانال‌های بالای ۴۰ هزار تومان را به رسمیت شناخته است که به معنای تداوم ماندگار رانت حاصل از تفاوت قیمت بازار آزاد با سامانه نیما در ماه‌های آینده است که تمام مفسده‌های متاثر از آن را مجدداً به اقتصاد کشور تحمیل و آن را به یک مانع در سیاستگذاری مالی و پولی تبدیل خواهد کرد و در سناریوی بدبینانه به یک بحران در اقتصاد کشور منتهی می‌شود که تبعاتی برای آن متصور است.

۱- وابستگی به تزریق منابع ارزی نفتی که باعث افزایش وابستگی دولت به صادرات نفت خواهد شد که همزمان آسیب‌پذیری اقتصاد را نسبت به تحریم‌ها افزایش خواهد داد.

۲- افزایش ناترازی تجارت خارجی با افزایش جذابیت واردات کالاهای مشمول ارزی ترجیحی و بیش افزایی واردات آنها به نیت استفاده از رانت ارز نیمایی

۳- کاهش جذابیت سرمایه‌گذاری در بازار سهام شرکت‌های متصل به کالاهای مشمول ارز ترجیحی به دلیل بسط سیاست قیمت‌گذاری دستوری در محصولات نهایی آنها و ایجاد محدودیت برای صادرات این محصولات

۴- افزایش کسری بودجه دولت به دلیل الزام به فروش بخش قابل توجهی از ارزهای نفتی به قیمت نیمایی

۵- عدم تأثیر در تثبیت نرخ ارز بازار آزاد بر اساس تجربه چهار سال اجرای ارز ۴۲۰۰ تومانی

۶- کاهش ضریب برخورد یارانه ارزی ۲۸هزار و ۵۰۰تومان به گروه‌های هدف به دلیل انحراف آن به سمت بازارهای غیررسمی

۷- افزایش تقاضای واردات کالاهای مشمول و صادرات مجدد آن قاچاق یا تبدیل به (محصول به نفع بازیگران خاص)

۸- ایجاد نظام دو نرخی کالا و نهاده‌های تولید که به تداوم مشکلات ناشی از تولید و توزیع کالاهای اساسی منتهی خواهد شد.

۹- افزایش قاچاق معکوس کالاهای مشمول به صورت خرد از طریق کوله بری و...

۱۰- ایجاد بستر فساد چند ۱۰۰هزار میلیارد تومانی

■ سناریوی پیش‌رو

باز تولید سیاست ارز ترجیحی در نرخ ۲۸هزار و ۵۰۰تومان در میان مدت مفسده‌های ناشی از توزیع رانت، افزایش تقاضای ارز، نظام چند نرخی کالا و قاچاق معکوس را به اقتصاد کشور تحمیل خواهد کرد و در بلندمدت و با کاهش توان دولت برای تأمین این ارز به دلیل تحریم‌ها یا افزایش قابل توجه تقاضای واردات با دو پاسخ زیر مواجه خواهد شد.

الف) بازگشت رسمی به سیاست ارز ترجیحی که مهم‌ترین ریسک پیش‌روی اجرای آن مربوط به کاهش توان دولت برای تأمین ارز سامانه نیماست که بانک مرکزی را به سمت خرید از بازار آزاد و تأمین ما به التفاوت آن از محل رشد پایه پولی سوق خواهد داد. خطر این موضوع به دلیل تشدید احتمالی تحریم‌ها کاهش قیمت نفت صادراتی و مصارف ثابت تأمین یارانه‌های نقدی بسیار جدی است و در سال ۹۹ و ۱۴۰۰ هم تجربه شد.

ب) افزایش نرخ سامانه نیما. افزایش قیمت ارز کالاهای اساسی واسطه‌ای و دار و موجب بروز شوک تورم مصرف کننده خواهد شد که به صورت عملی در سیاست حذف ارز ترجیحی تجربه شد که حدود ۱۴ درصد برآورد می‌شود و بخش عمده آن به گروه کالاهای خوراکی تحمیل شد. با توجه به یکسان بودن شاخص‌های کلان اقتصادی در طول یک سال گذشته انتظار می‌رود که همین سناریو در صورت افزایش دفعی یا تدریجی نرخ سامانه نیما تکرار شود.

تورم تحمیلی نهایی به مصرف کننده متاثر از ۱- نسبت رشد کمتر نرخ ارز ۲۸هزار و ۵۰۰تومان و ۲- گستردگی بیشتر کالاهای مشمول ارز سامانه نیما خواهد بود.

■ عامل مؤثر در رشد قیمت دلار

قیمت دلار در ابتدای شهریور ۱۴۰۱ در کانال ۲۹ هزار تومان بوده و فقط ۲ هزار تومان نسبت به شهریور ۱۴۰۰ رشد داشت. تحولات شش ماه گذشته بازار ارز نشان می‌دهد نرخ ارز در بازار آزاد بیش از آن که متأثر از مؤلفه‌های واقعی اقتصاد باشد، نتیجه عملیات مشترک داخلی - خارجی است که با کاشتن بذر ناآرامی‌ها شروع شد. نمودار قیمت ارز مشخص می‌کند قیمت دلار در ابتدای شهریور ۱۴۰۱ در کانال ۲۹ هزار تومان بوده و فقط ۲ هزار تومان نسبت به شهریور ۱۴۰۰ رشد کرده است. اما در حالی که اغتشاشات پاییز، شوک اول را به قیمت ارز وارد کرد، نمودار به وضوح نشان می‌دهد پس از تخلیه ظرفیت آشوب خیابانی و شکست فراخوان‌های آبان و آذر، جهش قیمتی و شوک دوم با شیب تند شروع شده است. این مقطع، منطبق با تشدید اقدامات خصمانه علیه منابع و شبکه‌های انتقال ارزی ایران به وسیله خزانه‌داری امریکاست.

■ جمع بندی

تغییرات مداوم سیاست‌های ارزی بانک مرکزی می‌تواند به نمادی برای بی‌ثباتی اقتصادی و ناتوانی دولت برای کنترل بازار تبدیل شود و حاکی از تشتت آرا و اتخاذ تصمیمات آنی در تیم اقتصادی دولت قلمداد شود و تداوم این شرایط می‌تواند اعتبار بانک مرکزی و دولت را برای کنترل روانی بازارها تحت تأثیر قرار دهد. افت متغیرهای کلان اقتصادی در طول دهه گذشته و افزایش تأملات نسبت به توانایی دولت سیزدهم در کنترل تلاطم‌های جاری و بازگشت به مسیر توسعه از مهم‌ترین ریشه‌های شکل‌گیری گلایه‌های مردم بوده و نشان دهنده جهت‌گیری سویه مطالبات از حوزه اجتماعی به حوزه اقتصادی است. آسیب شناسی ناآرامی‌های محلی و سراسری در طول دو دهه گذشته نشان می‌دهد بروز شوک‌های معیشتی، (جهش) نرخ ارز، گرانی مواد غذایی و افزایش قیمت بنزین پیشران اصلی شکل‌گیری این اعتراضات بوده است از این رو تمام ریسک‌های بیرونی و درونی حوزه اقتصاد از قابلیت تأثیرگذاری در شکل‌گیری مجدد ناآرامی‌های معیشتی برخوردار هستند و می‌تواند به آن جهت دهد. بنابراین دولت باید در حوزه سیاستگذاری ارزی نسبت به بررسی همه جوانب اقدام و براساس آن حرکت کند.

چشم‌انداز

پرهیز قانون از تعیین نرخ ثابت در حوزه سیاست ارزی

گزارش کمیسیون اقتصادی مجلس در خصوص موضوعات ارزی کشور در روزهای پایانی مسئولیت رئیس کل قبلی بانک مرکزی تهیه و چهارم دی‌ماه ۱۴۰۱ در صحن علنی قرائت شد. محمدرضا پورابراهیمی داورانی رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس اخیراً در یک نشست خبری، بخش‌های ارزی این گزارش را تشریح کرده و درباره سیاست ارزی جدید دولت نیز اظهاراتی داشته که زیاد مورد توجه قرار نگرفت. بخش‌های از اظهارات پورابراهیمی تأکید دارد:

در گزارش کمیسیون تلاش شد مباحث براساس رویکردی باشد که ما بتوانیم در حوزه همراهی دولت براساس پیشنهاداتی که مطرح می‌کنیم کمک کنیم. در گزارش کمیسیون اقتصادی تأکید شده که مبنای ما در سیاست ارزی مبنای قانون است، براساس ماده ۲۰ قانون احکام دائمی، سیاست‌های ارزی در جمهوری اسلامی ایران براساس نرخ شناور مدیریت شده است بنابراین اگر می‌خواهیم اقداماتی در این حوزه انجام دهیم این اقدامات باید در مسیر این قانون عمل شود فلذا اگر دولت‌ها تصمیمی می‌گیرند که مغایر این موضوع است، مبنای قانونی ندارد و از نگاه قانونگذار مردود است و قابل قبول نیست. در قانون بودجه امسال نیز دولت مکلف شده که با نرخ شناور نسبت به تسویه تعهدات ارزی اقدام و موضوع تعهدات ارزی را پیگیری کند. در این سند که اواخر سال ۱۴۰۰ رسماً توسط آقای رئیس‌جمهور ابلاغ شد آمده است که در دولت سیزدهم سیاست ما حذف ارز ترجیحی و ایجاد نرخ ارز شناور مدیریت شده است یعنی دقیقاً به همان حکم قانونی اشاره می‌کند. ما در گزارش کمیسیون به استناد قانون و به استناد سیاست‌های دولت که در اسناد تعریف شده دولت آمده بیان کردیم رویکرد و نگاه کمیسیون این است که از تعیین نرخ ثابت در حوزه سیاست ارزی اجتناب کنیم و آن تصمیمات اتخاذ شده از نظر ما مبنای قانونی نداشته و ندارد. تمرکز بر رویکرد حرکت از چند نرخی به سمت نرخ‌های کمتر و تمرکز بر سیاستی که بتوان بهتر عمل کرد تا از چندگانگی در نرخ ارز بپرهیزیم. اگر شما در اقتصاد کشور بگویید نرخ ارز چقدر است می‌گویند منظور کدام ارز است؟ ارز ناشی از بازار اسکناس یک نرخ است، حواله یک نرخ است، بازار نیما یک نرخ است بازار مبادله یک نرخ است، ترجیحی یک نرخ است در هر کشوری که چنین اسامی را به شما دادند بدانید مشکلات متعدد در اقتصاد وجود خواهد داشت.

■ ضرورت تغییر مداخله ارزی با روش‌های سنتی

نکته مورد تأکید ما در کمیسیون اقتصادی این بود که ما از چند نرخی به سمت نرخ‌های کمتر برویم و اگر بتوانیم در یک مسیر میان مدت و بلندمدت به سمت تک نرخی حرکت کنیم قطعاً هدف عالی ما در نظام اقتصادی است. جلوگیری از وجود نرخ ثابت ارز نکته مهم است و ما باید نسبت به این موضوع اقدام کرده و عملیاتی کنیم. در حوزه ارز معتقدیم دولت باید رهبری و مدیریت قیمت در بازار را برعهده بگیرد نه تبعیت از قیمت را - اگر بخواهد رهبری قیمت را برعهده بگیرد باید حوزه مداخله خود را با روش‌های سنتی تغییر دهد و با روش‌های جدید عمل کند. رهروی یا پیروی از قیمت در بازار غیررسمی سیاستی است که تجربه آن نشان داده موفق نخواهد بود بنابراین رهبری قیمت در بازار ارز اصل مهمی است که در گزارش کمیسیون به آن اشاره شده است... آنچه بعد از تغییرات رئیس کل بانک مرکزی اتفاق افتاد تصمیماتی بود که در گزارش کمیسیون ما نیامده است زیرا گزارش ما به روزهای پایانی حضور دکتر صالح آبادی در بانک مرکزی منتهی می‌شد. پس از این اتفاقات ما شاهد تصمیماتی در دولت بودیم، یکی از این تصمیمات تعیین نرخ ارز ثابت ۲۸ هزار و ۵۰۰تومانی از سوی دولت بود، همان‌گونه که قبلاً گفته بودیم همان دلایلی که منجر به تلاش دولت برای تعیین تکلیف نرخ ارز ترجیحی که در ابتدای امسال انجام شد، کفایت می‌کند که ما بگوییم تعیین نرخ ثابت با این سیاست تکرار تجربه نرخ ارز ترجیحی است که در دولت قبل رخ داده است که با یک عدد جدید در دولت فعلی در حال تثبیت است. دولت سیزدهم دلایلی برای حذف نرخ ارز ترجیحی داشت، همان دلایل کفایت می‌کند که این موضوع برای این سیاست نیز اعمال شود، به نظر ما این سیاست کارشناسی نبود و با مجلس هم هیچ مشورتی نشد. بانک مرکزی اخیراً به راه‌اندازی بازار مبادله ارز اقدام کرد که اقدام روبه جلویی بود اما باید توجه کرد که اگر مکانیزم آن بخواهد شبیه بازار نیمایی عمل کند که در آن تثبیت قیمت شکل بگیرد، به نظر ما بازار غیررسمی را بیشتر دچار التهاب می‌کند. این اقدام، اقدامی رو به جلو بود تا بتواند مجموعه تقاضاهای بیشتری را مدنظر قرار دهد اما در کنار این موضوع اگر بانک مرکزی در این بازار بخواهد الزام به عرضه ارز با عدد ثابت توسط صادرکنندگان – چه آنهایی که به شکلی نهاد عمومی محسوب می‌شوند، چه آنهایی که بخش خصوصی محسوب می‌شوند- کند، پیش‌بینی ما این است که این سیاست می‌تواند کاهش میزان ورود ارز به کشور و افزایش شدید تقاضا برای ثبت سفارش‌ها و واردات کالا به کشور را به دنبال داشته باشد.

■ بازار ارز قابل کنترل است

در این گزارش تحلیل شرایط و اقدامات و پیشنهادات کمیسیون پس از تغییر رئیس بانک مرکزی ارائه می‌شود. ما معتقدیم بازار ارز در کشور قابلیت کنترل دارد. این وضعیت که غیرمنطقی به نظر می‌رسد با مؤلفه‌های اقتصادی همخوانی ندارد و فضای خاصی گرفته که از رویکرد تخصصی و حرفه‌ای در حال خارج شدن است، یعنی به جز تقاضای کاذب و فضای روانی، اثرات سیاسی و... فضایی غیرحرفه‌ای به خود گرفته است. اگر دولت سیاست‌های خود را براساس رویکرد مبتنی بر دو نگاه یعنی، نگاه علمی و حرفه‌ای و نگاه تجربی قرار دهد، موضوع ساماندهی می‌شود. تجربه شوک‌های ارزی سال‌های گذشته را باید مدنظر قرار دهیم. ما نمی‌توانیم به تجربه سنوات گذشته بی‌اعتنا باشیم. مشهود است که اگر ما روشی را اتخاذ کنیم که از آن جواب نگرفته‌ایم، ادامه این روش منجر خواهد شد که در آینده نیز جواب نگیریم، لذا تغییر روش براساس تجربیات یک ضرورت انکارناپذیر است. ظرف هفته آینده بعد از تکمیل این نشست‌ها و توافقاتی که با دولت خواهیم داشت، گزارش خود را به دولت ارسال می‌کنیم، بازار ارز در کشور نباید در شرایط کنونی باشد، می‌توان با همکاری مجلس و دولت و پیگیری مسیری که مبتنی بر اصول فنی، حرفه‌ای و تخصصی و تجربی باشد، در حوزه مسائل ارزی در روزهای پایانی سال به ثبات برسیم و دغدغه‌ای که برای مردم و فعالان اقتصادی به وجود آمده را برطرف کنیم و وضعیت مناسبی را در ایجاد یک رویکرد ثبات آفرین برای حوزه ارزی کشور داشته باشیم.

گزیده

تکلیف ارزی بهارستان به بانک مرکزی

نمایندگان مجلس در جریان بررسی لایحه بودجه ۱۴۰۲ مقرر کردند بانک مرکزی باید فروش ارز خود را به نحوی مدیریت کند که میانگین نرخ ارز فروخته شده توسط این بانک در بازه فصلی کمتر از متوسط نرخ ارز صادرات در آن فصل نباشد.

براساس بند الحاقی ۶ تبصره ۱ ماده واحده لایحه بودجه ۱۴۰۲، به منظور تحقق نظام ارزی شناور مدیریت شده، افزایش انگیزه بازگشت ارز حاصل از صادرات به چرخه اقتصادی و صیانت از ذخایر ارزی کشور، دولت و دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده(۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ و شرکت‌های تابعه وابسته به آنها و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، مجاز به تخصیص، فروش، تهاتر یا مبادله منابع ارزی حاصل از صادرات نفت، گاز، میعانات گازی، فرآورده‌های نفتی و گازی و سایر منابع به نرخ پایین‌تر از نرخ میانگین ارز صادرات در روز کاری قبل نیستند. منظور از میانگین نرخ ارز صادرات، متوسط موزون نرخ فروش ارز (اعم از اسکناس و حواله) توسط صادرکنندگان، بانک مرکزی، شرکت‌های تابعه وزارت نفت در سامانه‌های (نیما)، (سنا) و سایر بسترهای معاملاتی است. در هرصورت بانک مرکزی باید فروش ارز خود را به نحوی مدیریت کند که میانگین نرخ ارز فروخته شده توسط این بانک در بازه فصلی کمتر از متوسط نرخ ارز صادرات در آن فصل نباشد و با همکاری دستگاه‌های اجرایی مشمول، در حکم تصرف غیرقانونی در وجوه و اموال دولتی و عمومی بوده و مشمول جرائم مرتبط در قانون مجازات اسلامی است. بانک مرکزی مؤظف است میانگین نرخ ارز صادرات را به صورت روزانه در تارنمای خود برای عموم منتشر نموده و با همکاری دستگاه‌های یادشده به صورت ماهانه گزارش اجرای این بند را به کمیسیون‌های برنامه و بودجه و محاسبات و اقتصادی مجلس شورای اسلامی ارائه کند. نرخ تسعیر تمامی ارزهای موضوع این قانون نباید کمتر از میانگین نرخ ارز صادرات باشد.

بانک مرکزی اختیار کافی برای مدیریت ارز دارد

مهدی طغیانی سخنگوی کمیسیون اقتصادی مجلس: اگر دولتمردان برنامه ارزی خود را که در مجلس هم مطرح کردند با یک حرکت جدی و مقتدر پیش ببرند، کاهش قیمت دلار در بازار چشم گیر خواهد بود. اگر بانک مرکزی نتواند آن بازیگری و مدیریت خود را در بازار ارز و براساس قوانینی که پیش‌بینی شده، انجام دهد، بهبودی در بازار ارز رخ نخواهد داد. حتی این اعتقاد وجود دارد که اگر حرکت دولت در زمینه ساماندهی بازار ارز جدی و سریع انجام شود فرو ریختن قیمت ارز دور از انتظار نیست و بانک مرکزی اختیارات لازم را برای مدیریت بازار ارز دارد. وی بیان کرد: بانک مرکزی مقداری روی ارزهای صادراتی که بیشتر هم برای شرکت‌های نیمه دولتی و خصولتی بوده و در حساب‌های تراستی این شرکت‌هاست، حاکمیت ضعیفی دارد و اغلب این شرکت‌ها هم در زیر مجموعه وزارت نفت، رفاه و صمت است. کشور در شرایطی قرار دارد که همه باید در این بخش همکاری کنند تا از این جنگ ارزی - اقتصادی عبور کنیم.

ضرورت تجدیدنظر در ترکیب تیم اقتصادی دولت

غلامحسین کرمی عضو کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات مجلس: متأسفانه دولت از روش‌های گذشته برای ساماندهی بازار ارز استفاده می‌کند. دولت روش‌هایی را برای ساماندهی بازار ارز انتخاب کرده که در گذشته آزموده شده است. نباید در زمینه ساماندهی بازار ارز از راه‌هایی که نتیجه نگرفتیم و نتیجه عکس داشته، استفاده کنیم. باید در ترکیب تیم اقتصادی دولت تجدید نظر شود، دولت باید وزرای اقتصادی خود را تغییر دهد؛ متأسفانه تیم اقتصادی دولت تیم قوی نیست و به همین خاطر اقدامات بزرگ، افراد بزرگ هم می‌خواهد. باید در زمینه ساماندهی بازار ارز آسیب شناسی درستی از سوی دولت صورت گیرد. وی بیان کرد: قرار نیست ما تسلیم چهار دلال ارزی در بازار شویم تا تمام تلاش دولت را در این بخش از بین ببرد. متأسفانه نرخ دلار خود به خود روی همه ابعاد زندگی مردم تأثیر گذار است و ما نمی‌توانیم به سادگی از کنار کاهش ارزش پول ملی عبور کنیم. نقطه عطف تلاش‌های اقتصادی دولت باید پررنگ کردن سفره مردم باشد لذا دغدغه اصلی ما معیشت مردم است و مردم باید تغییرات اقتصادی را در درون سفره احساس کنند.

شرایط اقتصادی امروز تابعی از جنگ ترکیبی دشمن است

موسی غضنفرآبادی رئیس کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس: متأسفانه همکاران عزیز ما خارج از آیین نامه هر فرصتی که ایجاد می‌شود، مباحثی را مطرح می‌کنند که موجب یأس و فضاسازی و گاهی موجب تخریب دولت می‌شود! باید حواسمان به خط تبلیغاتی دشمن باشد، دشمن امروز به دنبال این است که فضاسازی و جوسازی انجام دهد. اگر این تذکرات یکی یا دو تا بود، بنده هم تذکر نمی‌دادم، اما تعداد تذکرات بالاست. خداوند باعث و بانی کسانی که اغتشاشات را راه انداختند و کسانی که سکوت کرده و بر علیه اغتشاشات موضع نگرفتند را نبخشد. این شرایط تابعی است از آن جنگ ترکیبی که اتفاق افتاد. به فضل خداوند متعال با همکاری دولت و مجلس از این توطئه‌ای که دشمن برای ما چیده است، عبور خواهیم کرد و بینی کسانی که در فضای مجازی و در داخل و خارج با قیمت ارز و سکه بازی می‌کنند را به خاک خواهیم مالید.